

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Henri Backman

MUISTIO
20.3.2023

HUOLTOVARMUUSKESKUKSEN VUODEN 2022 TILINPÄÄTÖKSEN VAHVISTAMINEN

Huoltovarmuuskeskuksen tehtävistä säädetään huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992). Lain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömät taloudelliset toiminnot ja niihin liittyvät tekniset järjestelmät.

Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 5 §:n mukaan huoltovarmuuden kehittämistä ja ylläpitoa varten on Huoltovarmuuskeskus. Huoltovarmuuskeskuksen hoidossa on valtion talousarvion ulkopuolella oleva huoltovarmuusrahasto, jonne tuloutetaan nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain (1472/1994) nojalla kannettava huoltovarmuusmaksu.

Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 12 §:n mukaan Huoltovarmuusrahaston pääoman muodostavat varmuusvarastoissa olevat tavarat, sijoittamattomat varat sekä Huoltovarmuuskeskuksen muu omaisuus ja saatavat. Varmuusvarastoitujen tavaroiden luovutuksessa syntynyt voitto tai tappio on otettava huomioon huoltovarmuusrahaston pääoman muutoksena. Jos valtioneuvosto päättää lakkauttaa tai supistaa valtion varmuusvarastoja, huoltovarmuusrahaston pääoma tai supistusta vastaava osa siitä on tuloutettava valtion talousarvioon.

Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 12 a §:n mukaan valtioneuvosto vahvistaa Huoltovarmuuskeskuksen tilinpäätöksen. Tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen ja toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä vahvistaessaan valtioneuvosto voi Huoltovarmuuskeskuksen hallituksen esityksestä päättää huoltovarmuusrahastoon kertyneiden varojen siirtämisestä valtion talousarvioon, jos ne eivät ole välttämättömiä valtioneuvoston asettamien huoltovarmuuden tavoitteiden toteuttamiseksi tai laissa säädettyjen menojen kattamiseksi.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan sekä edelleen covid-19-pandemia ja sen seurannaisvaikutukset ovat heijastuneet huoltovarmuuteen ja yhteiskunnan kriittisten toimintojen jatkuvuuteen vuonna 2022. Huoltovarmuuskeskus jatkoi pandemian aikana alkanutta tilannekuvan kokoamista keskittyen Venäjän hyökkäyssodan huoltovarmuusvaikutuksiin.

Tuloutus valtion talousarvioon huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 12 §:n perusteella

Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) 12 §:n 2 momentissa säädetään, että jos valtioneuvosto päättää supistaa valtion varmuusvarastoja, on supistusta koskeva osa rahaston pääomasta tilitettävä valtion talousarvioon. Huoltovarmuuden tavoitteista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (1048/2018) ei

muutettu valtion varmuusvarastojen tasoja eikä päättyneellä tilikaudella ole siten tehty tällaisia varastojen supistuksia.

Harkinnanvarainen tuloutus lain 12 a §:n perusteella

Saman lain 12 a §:n mukaan tilinpäätöstä vahvistaessaan valtioneuvosto voi Huoltovarmuuskeskuksen hallituksen esityksestä päättää huoltovarmuusrahastoon kertyneiden varojen siirtämisestä valtion talousarvioon, jos ne eivät ole välttämättömiä valtioneuvoston ko. lain 2 §:n 2 momentin nojalla asettamien huoltovarmuuden tavoitteiden toteuttamiseksi tai 15 §:ssä säädettyjen menojen kattamiseksi.

Huoltovarmuuskeskuksen hallitus esittää, että rahastossa ei tällä hetkellä ole sellaisia varoja, jotka tulisi 12 a §:n nojalla tulouttaa valtion talousarvioon. Perustelut tähän ovat seuraavat:

1. Huoltovarmuuskeskuksen on pidettävä jatkuvasti yllä hyvää maksuvalmiutta, jotta se säilyttää jatkossakin reagointivalmiuden yllättävien ja äkillisten hankinta- tai investointitarpeiden varalta. Maksuvalmiuden merkitys kasvoi Covid-19-pandemian aikana ja on korostunut entisestään käynnissä olevan Venäjän hyökkäyssodan myötä. Suomen muuttunut turvallisuus- ja toimintaympäristö edellyttää Huoltovarmuuskeskukselta aiempaa suurempaa valmiutta nopeisiinkin taloudellisiin toimenpiteisiin huoltovarmuuden turvaamiseksi äkillisissä ja yllättävissä tilanteissa. Tämän vuoksi Huoltovarmuuskeskuksen on pidettävä jatkuvasti yllä hyvää maksu- ja reagointivalmiutta.
2. Huoltovarmuuskeskuksen käynnistämät valtioneuvoston huoltovarmuuden tavoitepäätökseen (1480/2018) pohjautuvat laajat ja pitkäkestoiset kriittiseen infrastruktuurin varautumisen kehittämiseen keskittyvät 2030 -ohjelmat (Alue, Digitaalinen turvallisuus, Energia ja Logistiikka) ovat merkinneet varojen suunnitelmallisen käytön lisäystä.
3. Huoltovarmuuskeskuksen toiminnan perusrahoitus tulee energiahyödykkeistä kannettavasta huoltovarmuusmaksusta ja osinkotuotoista. Huoltovarmuusmaksun taso on määritetty vuonna 1992 eikä siihen ole tehty inflaatiotarkistuksia. Maksun tuotto on viime vuosina laskenut trendinomaisesti.
4. Rahoitusennuste osoittaa, että rahaston varat ja tulot riittävät tällä hetkellä suunniteltuun toimintaan, mutta rahastossa ei ole ylimääräisiä varoja.

Esitys:

Edellä selostetuilla perusteluilla esitetään, että valtioneuvosto vahvistaa Huoltovarmuuskeskuksen vuoden 2022 tilinpäätöksen.